

В. Т. Поліщук, Л. Є. Дроб'язко, А. Г. Кержнер

Бергельсон Давид Рафаїлович

БЕРГЕЛЬСОН Давид Рафаїлович (31. 07 (12. 08). 1884, с. Охрімове, нині Сарни Монастирищен. р-ну Черкас. обл. – 12. 08. 1952, Москва) – класик єврейської літератури, прозаїк, публіцист, драматург. Батько Б. належав до найбагатших людей в Умані та її околицях, був дуже освіч. людиною, в його салоні збиралися не лише високоосвічені євреї, а й багаті поміщики та чиновники. Одержав освіту в хедері та світську. Ще підлітком багато читав на івриті та рос., навіть почав писати цими мовами, але в подальшому писав лише мовою ідиш. 1909 влас. коштом видав у Варшаві мовою ідиш повість «**ארום וואקזאל**» («Довкола вокзалу»), в центрі якої дрібний комерсант-невдаха; завдяки цьому творові автор посів центр. місце в тогочас. євр. літ-рі. За рік опублікував оповідання «**דער טובער**» («Глухий»). Критики вбачали у творах Б. плідний вплив франц. психол. прози 19 ст. та вважали його засн. імпресіоністич. стилю в літературі мовою ідиш. Образ людини повітря пройшов через кілька творів Б., серед яких чи не найкращий – «**נאך אלענען**» («По всьому», 1913; в укр. перекл. був вид. у Києві 1928 під назвою «Міреле»), що описував трагічну історію талановитої й вродливої Мірл. В умовах УНР Б. брав активну участь у євр. культурному житті, особливо в Києві. Він був одним із дир.-засн. у Києві Євр. культур-ліги (1917), яка займалася пропагандою євр. культури, редактором літ. збірників «**אייגנס**» («Своє», 1918) і «**אויפגאנג**» («Схід», 1919; обидва – Київ). На поч. 1921 емігрував до Берліна, де співпрацював з г. «**פארווערטס**» («Вперед»). 1925 організував ж. «**אין שראן**» («В упряжці»), в якому закликав євр. інтелігенцію «тягнути воза революції». Тут він написав роман «**מידא האדין**» («Міра справедливості», К., 1921), зб. оповідань «**אין שטורעם טעג**» («Бурхливі дні», К., 1927; укр. перекл. – О., 1930), що описували трагічні події 1918–20, а також драму «**אויבן און אונטן**» («Зверху і знизу») про євр. життя напередодні подій 1905. Повірівши в

гуманні гасла більшовиків, Б. повернувся 1929 з еміграції, а 1934 оселився у Москві. Писав нариси, оповідання, в яких розкривав психологію людини в нових соц. умовах – «**ביראבירדזשאנער**» («Біробіджанці», 1934), «**טראט נאך טראט**» («Крок за кроком», 1938). У 1932–40 написав роман «**באם דניעפער**» («На Дніпрі», т. 1–2, Москва, 1947–48) про життя і боротьбу євр. мас на поч. 20 ст. У 1940-х рр. Б. написав нариси про героїзм захисників Вітчизни «**נייע דערציילונגען**» («Нові оповідання», Москва, 1947), істор. п'єси «**פרינץ ראובני**» («Принц Реувейні», Нью-Йорк), «**אלעקסандр באראש**» («Олександр Бараш», обидві – 1946) і повість «**צווי וועלטן**» («Два світи»). 1949 Б. заарешт. у зв'язку зі справою «Євр. антифашист. комітету», чл. якого він був, і 1952 розстріляний. Реабіліт. посмертно.

Основні твори

1917 **דאס גאלדענע קייקעלע**. ק., 1917; 1919 **אין פארגרעכטער שטאט**. ק., 1919; 1919 **דרויב ק.**; **פעטערבורג**, ק., 1919; 1920 **מעשיות**. ק., 1920; 1920 **מעשה ביכל** (Книга оповідань: Казки для Файвла. К., 1920); 1921 **אפגאנג**. ק., 1921.

Рекомендована література

1. Сухов А. Передмова // Бергельсон Д. Бурхливі дні. О., 1930;
2. Його ж. Давид Бергельсон: (Предисловие) // Бергельсон Д. Избранные сочинения. О., 1930;
3. 1934 **בריאנסקי ש. בערגעלסאן אין שפיגל פונדער קריטיק 1909–1932**. ק., 1934; 1986 Бергельсон у дзеркалі критики 1909–1932. К., 1986; **לעקסיקאן פונדער נייער יידיש ליטעראטור, ערשטער באנד, ניין-ארק**, (Словник нової літератури мовою ідиш. Нью-Йорк, 1986).

Бібліографічний опис:

Бергельсон Давид Рафаїлович / В. Т. Поліщук, Л. Є. Дроб'язко, А. Г. Кержнер // **Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-39152>**

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).